

Kadın Yöneticilerin Kariyer Engelleri

Lale ALBERALAR¹

Yrd. Doç. Dr. Ertuğ CAN²

Hızla değişen ve gelişen dünyamızda, teknolojinin de ilerlemesiyle yeni iş sahaları ortaya çıkmış ve bu iş sahalarında faaliyet gösteren firmalar, eğitilmiş ve nitelikli personel bulma konusunda güçlük çekmeye başlamıştır. Yaşanan teknolojik ve bilimsel gelişmelere paralel olarak kadının toplumdaki geleneksel rolü ve statüsü değişmiş, kadın hem sosyal hem de iş hayatında daha fazla yer almaya başlamıştır.

Tarihin her döneminde, hayatın her alanında kadınlar ve erkekler birlikte çalışmışlardır. Ancak toplumsal, sosyal ve ekonomik hayata kadınların yaptıkları katkılar erkeklerle aynı ölçüde değerlendirilmemiş ve önemsenmemiştir. Bu durum kadınların ikinci planda kalmalarına neden olmuş; yüksek statülü ve prestijli işlerde çalışmalarını ve kariyer basamaklarında yükselmelerini zorlaştırmış, daha düşük statüdeki mesleklerde çalışmalarının doğal karşılanmasına neden olmuştur (Çelikten, 2004, s. 92).

Günümüzde kadınların eğitim seviyesi yükselmekte, çalışma hayatına katılımları artmakta ancak çalışma hayatında kadınlar aleyhine eşitsizlik devam etmektedir. Kadın ve erkeklerin eğitim seviyelerinin aynı olmasına rağmen iş piyasasında mesleklerin “kadın ve erkek mesleği” olarak kategorize edilmesi kadınların daha geleneksel mesleklere yönelmelerine neden olmaktadır. Bu geleneksel yapı- yasalarımızda meslek seçimi ve mesleğe alınmada cinsiyete dayalı ayrımcılık olmamasına rağmen- uygulamada kadınların bazı mesleklerde çalışmalarına ve karar mekanizmalarında yer almalarına engel olmaktadır (Şahin, 2007, s. 2).

Erkek egemen bir toplumda çalışma yaşamına başlamış ve bulunduğu mevkide yükselerek, kendisine kariyer hedefleri belirleyen kadınlar için kariyer sahibi olmanın, iş yaşamında tutunabilmenin önemi çok daha fazladır. Çünkü kadınlar kariyer hedeflerine ulaşmak için, erkeklerden

¹ *İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*

² *İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*

daha fazla fedakârlık gösterip, güç sarf etmek zorunda kalmaktadır. Kadınlar, hem geleneksel toplum kendilerine yüklediği rol gereği ev ve çocuklarıyla ilgilenirken hem de çalışma yaşamında işinin gerektirdiği sorumluluklara zaman ayırmaktadır. Konuya ilişkin literatür incelemesi yapıldığında ataerkil bir toplumsal yapıya sahip olan ülkemizde kadınların işgücüne katılım oranı artarken yönetim basamaklarında kadınların fazla yer almadıkları görülmektedir (Korkmaz-Moralıoğlu, 2010, s. 1).

Kadınların iş hayatında yer almaları onlara sosyal, ekonomik ve toplumsal hayatta birçok katkı sağlarken aynı zamanda çeşitli sorunların doğmasına da neden olmaktadır. Kadınlar hem iş hayatında yer almaya hem de aile ve çocukları arasında da bir denge kurmaya çalışmaktadırlar. Bu durum zaman açısından çeşitli sorunları doğurmaktadır. Bu durum da kadınların iş hayatlarında yer almalarını engellenmekte ve erkekler lehine bir rekabet üstünlüğü oluşturmaktadır. Aynı bilgi birikimi, eğitim düzeyi ve yeteneğe sahip olan kadın ve erkek arasından işe erkeğin kabul edilmesini sağlamakta ve kadının ikinci plana itilmesine neden olmaktadır.

Kadınlar iş hayatında sadece cinsiyetlerinden ve toplumun kadına biçtiği rol ve sorumluluklardan dolayı birçok olumsuz davranış, tutum ve ön yargılarla karşılaşmaktadırlar. Kadınların iş hayatında yönetim kademelerine yükselmelerinde cinsiyetlerinden dolayı karşılarına çıkan her türlü görünmez engel “cam tavan” olarak adlandırılmaktadır. Kadınlar bu cam tavan engelini bazen çeşitli yöntemlerle aşabilirken çoğu zaman da bu engeli kabullenmek durumunda kalırlar (Taşkın ve Çetin, 2012, s. 19).

Kadınlar bazı mesleklere girmede, bu mesleklerde yükselmede ve erkek meslektaşları karşısında ayakta durabilmede güçlük çekmektedir. Bu meslek gruplarının başında yöneticilik gelmektedir. Yönetim dünyasının kendisine özgü normları, değerleri ve ilişkili kuralları vardır. Bu dünya, erkek yöneticilerin hâkim olduğu ve sınırların onlar tarafından çizildiği bir ortamı yansıtmaktadır. Yakın zamanlara kadar erkeklerin geleneksel tutumları nedeniyle kadınlar yönetim basamaklarında ilerleyememişlerdir. Günümüzde ise kadınlar artık kamu yönetiminde, hatta büyük kuruluşların üst düzeylerinde çok önemli ve güçlü pozisyonlara gelebilmektedir. Buna rağmen yönetimdeki kadının çok çetin bir savaş içinde olduğu gözlemlenebilmektedir. Yönetici kadınlara karşı geliştirilen bu önyargının

aşılması ve giderilmesi çok güç olmaktadır. Konuya tarihsel açıdan bakıldığında kadınların daha itaatkâr ve hizmet edici pozisyonlarda yer aldıkları görülmektedir. Özellikle örgüt içinde bir liderlik rolünü üstlenemeyecekleri, mantıklı karar ve emir veremeyecekleri, astları durumundaki erkek çalışanların kadın yöneticilerden emir alma eğiliminde olmadıkları, erkeklerin kadınlardan daha iyi lider oldukları ve daha kolay yükselebilecekleri varsayılmaktadır (Şahin, 2007, 1).

Bugüne baktığımızda kadınlar, iş hayatında yükselmelerinin önündeki engellerin bir kısmını ortadan kaldırmış ve çalışma hayatında daha fazla yer almıştır. Gelişmekte olan ülkemiz açısından nitelikli işgücünün önemi büyüktür. Bu işgücünde kadınların aktif olarak yer almaları ülkemizin ekonomik gelişme ve kalkınma hızını artıracaktır (Türkkahraman ve Şahin, 2010, s. 85).

Anahtar Kelimeler: *Kadın, kariyer, engel*

Kaynakça

- Çelikten, M. (2004). Okul müdürü koltuğundaki kadınlar: Kayseri İli örneği, Erciyes Üniversitesi, *Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(2), 91-118.
- Korkmaz-Moralioğlu, S. (2010). *Kamu kurumlarında görev yapan kadın yöneticiler (Kayseri ili örneği)*. (Yüksek lisans tezi). Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Şahin, G. (2007). *Eğitim örgütlerinde kadın yöneticilerin yeri ve kariyer sorunları*. (Yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Taşkın, E. ve Çetin, A. (2012). Kadın yöneticilerin cam tavan algısının cam tavanı aşma stratejilerine etkisi: Bursa Örneği, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 33.
- Türkkahraman, M. ve Şahin, K. (2010). Kadın ve kariyer, *Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 2 (1).